

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus MAI 2022

Jeesus elab – halleluuja! Kristuse surma koledus ja elluärkamise ülevus on kiriklikus ajavoos jäänud seljataha. Siis kestis 40 päeva siirdeaeg, mil Jeesus otsekui tugiisik aitas Temasse uskujatel kohaneda uue reaalsusega. Sama vajame meiegi, visad taipama, nägema usus südamega. Esikristlasi segas teadmatus homse suhtes ja igapäevane hirm enda julgeoleku pärast. Nüüd aga pidid nad *ise*, ilma Õpetajata hakkama saama. Siiski, meil on täna küllap lihtsam, eriti siin turvalisel Eesti maalapil. Nüüd on meid, Jeesusele panustajaid, päris palju – nii omal maal kui üleilma. See massiivne ja aastatuhandeid püsinud taustsüsteem Kirikuna on 100% usaldusväärne. Mis saab eriti tähenduslikuks just viimasel ajal, mil poliitiliste suurvõimude alustalad rappuvad ja millest on hakatud nägema inimkonna lõpuaegade tuhude algust.

Õeldakse, et inimene on see, mida ta sööb. Seda iseäranis informatsiooni tähenduses. Naturaalset toitu oleme juba õppinud hoolikalt valima päritolumaa, tootja ja E-ainete sisalduse järgi. Ikka selleks, et ihu ei jääks haigeks. Samasugust tarkust ja hoolt nõuab ka hinge tervis. Millega me oma meeli toidame? Harjumuslikult usaldame (eriti) peavoolu meediat – seda, mida kõik usuvad. Kuid täna räägitakse juba lahtise tekstiga käimasolevast *infosõjast*. Teatavasti on igas sõjas vähemasti kaks osapoolt. Nagu ei saa ka ühe käega plaksu teha. Nõukogude ajakirjandust tarbinutena mäletame hästi, kuidas toimis ausa teabe pähe pakutud propaganda. Oskasime sovjetlikku info-soga filtreerida, ridade vahelt lugeda ja tarbida ka muid „häáli” vahelduseks Rahva Häälele. See on kuldaväärt oskus ka täna... Tervise huvides on sama tähtis võtta kontrolli alla tarbitava (meedia)toidu *kogused* ja õppima info-dieeti pidama. Nutisõltuvus on esmalt noorte krooniline häda, ja nende pealt näeme täiesti selgelt, kuidas see meele haigeks, rahutuks teeb. Sama mürgine mõju laastab ka meid sisemiselt, olgugi et ehk 30% või 50% lahjemalt. Tegelikult ei vaja me hukkunute arvu, olgu koroonavõi mõnel muul rindel, söögi alla ja peale. Aeg on teha teadlikult – karmina tunduv, kuid tegelikult imelihtne – raha, aega ja tervist säästev otsus!

Millega täita vabanevat „tühja” aega? Juba selline küsimuseasetus on äraspidine. Tänapäeval maksavad inimesed hoopis peale, et olla vaikus, eraldatus. Retriidid, palverännakud, puhkuseresisid jne... Ka isevärki teadjamees Fred Jüssi peab suurimaks ja üha haruldasemaks loodusvaraks ... *vaikust*. Hiinlased ja sakslased kadestavad meid hõreasustuse ja rikkumata looduse pärast, mis täidetud puulehtede sahinast ja linnukeste vidinast. Ja seda 24/7 täiesti tasuta! Iseäranis Haapsalu ja selle ümbrus on täielik VIP piirkond (mul oli õnn lapsena elada pikalt selles imearmsas linnakeses).

Olgem tänulikud selle aarde eest, mis meil olemas on, aga mille luksuse suhtes oleme kui pimedusega löödud. Et me ei peaks kunagi seisma juudi kombel oma Nutumüüri ääres, ega Mariupoli rusudest eluga pääsenu sarnaselt leinama kodu, mida enam pole.

Kunagi poisikesena piilusin põnevusega Lossikiriku ukse lukuaugust toda hämarat salapärast tühjust seal sees. Nägin vaid mustust, kola, pimedust, unustust. Polnud seal elu ega tähendust – mis siis, et lapse meeled seda trööstitust lõpuni ei adunud. Aastaid hiljem hakkasid mu silmad avanema samasugusele pimedale tühjusele omaenda hinges. Täna aga on Haapsalu Lossikirikus valgus, inimesed, Elu, viimselt Jumal ise. Uks on pärani valla ning ei pea enam piiluma lukuaugust. Niisamuti on lugu ka minu – ja Sinu, hea lugeja – hingetemplis. Milline kingitus, milline arm...! Elada surnuist ülestõusmise elu.

Tiit Kuusemaa

EELK Puhja koguduse õpetaja

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA MAIS

P, 1. mai kl 11 Ülestõusmisaja 3. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. *Misericordias Domini*. Teema: Hea karjane. Piiblipüha. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa. Organist Lia Salumäe. (Toomkirik).

T, 3. mai kl 18.30 toomkooori lauluproov (Jaanisaal).

N, 5. mai Haapsalu Soome sõpruskoguduste päev Korsnäsisis.

R, 6. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirikus).

P, 8. mai kl 11 Ülestõusmisaja 4. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. *Jubilate. Emadepäev. Lastekirik*. Teema: Jumala rahva koduigatsus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Teno Ilves. Organist Lia Salumäe. (Toomkirik).

T, 10. mai kl 18.30 toomkooori lauluproov (Jaanisaal).

K, 11. mai kl 18.00 segakooori lauluproov (Jaanisaal).

N, 12. mail EELK Lääne praostkonna sinod Märjamaal.

R, 13. mai kl kell 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 13.30** teetund (Jaanisaal).

P, 15. mai kl 11 Ülestõusmisaja 5. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. *Cantate* Teema: Südame kõne Jumalaga. Teenivad abipraost Küllike Valk ja Kalle Jätsa. Orelil Marge Kivi (Toomkirik). **Kl 19** kirikukontsert pühendatud Jaan Kaplinski mälestusele. Kalevi kammerkoor, solistid Mati Turi ja Kristel Sikk ja kammerorkester. Dirigent Raul Talmar.

Tervitus Kari Tynkkynen (Vaba sissepääs, toomkirik)

T, 17. mai kl 18.30 toomkooori lauluproov (Jaanisaal).

K, 18. mai kl 18.00 segakooori lauluproov (Jaanisaal).

R, 20. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 21. mai Piibel köögis

P, 22. mai kl 11 Ülestõusmisaja 6. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. *Leeripüha. Rogate* Teema: Taevariigi kodanikuna maailmas. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman ja Teno Ilves. Organist Lia Salumäe (Toomkirik).

K, 25. mai kl 18.00 segakooori lauluproov (Jaanisaal).

N, 26. mai kl 18 Taevaminemispüha. *Kreegi päevade kontsert. Tiibade hääl*. Tõnu Kõrvits, tekst Doris Kareva (esiettekanne). Eesti Filharmoonia kammerkoor ja Tallinna kammerorkester. Dirigent Risto Joost. (Piletiga, toomkirik).

R, 27. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 29. mai kl 11 Ülestõusmisaja 7. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. *Exadi*. Teema: Püha Vaimu ootus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa. Organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 12.30 jumalateenistus** De la Gardie hooldekodus. Teenib abipraost Küllike Valk.

KALMISTUPÜHAD

EELK Lääne praostkonna kogudustes.

HAAPSALU	24. juuni 16:00 Haapsalu Vana kalmistu 24. juuni 17:00 Haapsalu metsakalmistu
HANILA	19. juuni 15:30 Hanila kalmistu
KARUSE	25. juuni 10:00 Sause/Tuudi kalmistu 25. juuni 12:00 Karuse kalmistu
KIRBLA	19. juuni 14:00 kalmistu, järgneb armulaud kirikus
KULLAMAA	23. juuni 11:00 kalmistu
LIHULA	19. juuni 11:00 armulaud kirikus ja 12:00 kalmistu
LÄÄNE-NIGULA	19. juuni 13:30 Koela kalmistu 26. juuni 12:00 Leediküla kalmistu 26. juuni 15:00 Vedra kalmistu
MARTNA	19. juuni 11:00 Rõude kalmistu 13:00 armulaud Martna kirikus 13:30 Martna kalmistu 7. august 11:00 Lähtru kalmistu
MIHKLI	12. juuni 14:00 kalmistu
MÄRJAMAA	24. juuni 10:00 missa kirikus 12:00 Viilumäe kalmistu
NOARROOTSI	12. juuni 11:00 Rooslepa kalmistu 12. juuni 12:30 Sutlepa kalmistu 12. juuni 14:00 Noarootsi kirikuaed
NÕVA	26. juuni 11:00 kalmistu
PIIRSALU	5. juuni 13:00 Kujõe kalmistu 19. juuni 13:00 Piirsalu kalmistu
RIDALA	26. juuni 13:00 Ridala Uus kalmistu 26. juuni 14:00 Ridala Vana kalmistu 26. juuni 15:00 armulaud kirikus mälestamised Ridala kirikuaias 14. august 13:00 Sinalepa kalmistu
VARBLA	19. juuni 13:30 kalmistu, järgneb armulaud kirikus
VORMSI	26. juuni 14:00 kalmistu

EELK PEAPIISKOPI KARJASEKIRI

KRISTUSE ÜLESTÕUSMISE PÜHAL, 17. APRILLIL 2022.

Kord sai Jeesus kurva sõnumi, et Laatsarus, Marta ja Maarja vend, on surnud ning juba mitme päeva eest kaljuhaua maetud. Jeesus kurvastas hea sõbra surma pärast pisarateni, püüdes lohutada leinavaid õdesid.

Jeesus kinnitas Martat sõnadega: *Sinu vend tõuseb üles.* (Jh 11:23) Selle tõestuseks kutsus ta juba neli päeva surnud Laatsaruse hauast välja. Laatsarus väljuski omal jalal kaljuhauast ja Jeesus andis ta

tagasi õdede hoole alla. Enne veel ütles Jeesus Martale: *Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks.* (Jh 11:25–26)

Jeesus ei äratanud Laatsarust surnuist üles ainult kaastundest õdede vastu ega isikliku sõpruse pärast Laatsarusega, vaid sooviga anda endast tunnistust kui *ülestõusmisest ja elust*, kõigi Kristuse järgijate igavesest lootusrikkast tulevikust.

Kui väga tahaks seekordsetel ülestõusmispühadel näha kümneid tuhandeid Ukraina sõjas kurja ja süd ametu vallutaja relvade läbi hukkunuid Laatsaruse kombel haudadest välja astumas! Miks ei võiks Jeesus teha seda imet kasvõi kaastundest, lohutuseks leinavatele emadele-isadele, õdedele-vendadele, lastele ja vanematele? Siiski, nagu Marta, teame ka meie, et surnud tõusevad kord üles ülestõusmise päeval, isegi kui niivõõ sooviks oma armsaid tagasi juba siia ellu, juba täna.

Laatsaruse imet Jeesus täna enam ei korda. Surnute ülesäratamine ja tagasitoomine ajalikku maailma kuulub Jeesuse enda ülestõusmise eelsesse minevikku. Jeesuse ristilõõmine ja kolmandal päeval surnuist üles tõusmine tähistas uue ajastu algust ja elu lõplikku võitu surma üle.

Ajalik surm ei ohusta ühtegi hinge, kes Kristusesse usub. Jeesus kinnitab seda, öeldes: *Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks.* (Jh 11:26) Mitte ainult enda eluga ei olnud Jeesusel sellist meelevõõda toimida, vaid ka kõigi teiste eluga, kes teda järgivad ja usuvad, teeb ta sedasama. Ülestõõsmine igaveseks eluks on kõigi Kristusesse uskujate olevik ja tulevik. Uus normaalsus!

Usk surnute ülestõõsmisse on ristiusu olemuse kese – kristlaste usu põhjus ja eesmärk. Just seda usku pühitseb kogu läänekristlik maailm täna, mil tervitame üksteist sõnumiga: *Kristus on üles tõõsnud! Tõõesti, ta on üles tõõsnud! Halleluuja!*

Urmas Viilma
peapiiskop

LÄKITUS EESTIMAA KOGUDUSTELE.

Armsad vennad ja õed!

Maikuu esimesel pühapäeval tähistame koos Ühinenud Piibliseltside, Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute ja kõigi kristlastega Piiblipäha. Täna ja alanud nädalal palvetatakse piiblitõõ pärast üle kogu maailma.

Maailm meie ümber on muutunud. Ühiskonnas suureneb vägivald, vaimne tervis kannatab. Muretsetakse, kardetakse, vastandutakse Mitu aastat oleme olnud koroonõ pandeemia kütkes. Nüüd mõjutab meid kõiki Vene -Ukraina sõda. Inimesed otsivad oma kahtlustes midagi kindlat, millele rajada oma usk ja usaldus, lootus ja armastus. Selliseks armastussõõnumiks, armastuskirjaks on Piibel. Meie võime Piiblit lugeda, seda omada. Maailmas on riike, kus kristlasi taga kiusatakse, alandatakse ning Pühakirja lugemist keelatakse.

Keerulistel ja murelikel aegadel tuleb kätte võtta Pühakiri. Osade jaoks on see toiming igapäevane, teised peavad ehk enne avamist tolmu ära pühkima, kolmandate jaoks toimub see esimest korda elus. See on Piibel – Jumala Sõõna ning just see on selle raamatu väärtus.

Nii kui peale Teise Maailmasõõja õudusi, ühinesid 1946. aastal piibliseltsid, et koostõõs aidata inimesi Rahu ja Lootuse Sõõnaga, nii ka täna, kus Vene – Ukraina sõõda on vapustanud maailma, on piibliseltsid aidamas ukrainlasi Jumala Sõõnaga. Juba sõõja esimestel päevadel hakkasid piibliseltsid koostõõs Ukraina Piibliseltsiga otsima võimalusi Pühakirja trükkimiseks. Kaks sõõjakuud on näidanud, et piibliseltside ühistõõ on jätkuval tugev ja viljakas. Kogu Ühinenud Piibliseltside tegevuse aja on piibliseltsid aidanud Jumala Sõõnaga neid rahvaid ja maid, kus on olnud sõõjad , kristlaste tagakiusamine, Piibel on olnud keelatud Raamat või on puudunud emakeelne Piibel. Nii ka täna.

Mitmete piibliselste hulgas on ka Eesti Piibliselts andnud oma panuse sellesse töösse. Tallinna Raamatutrükikojas trükiti 4500 eksemplari ukrainakeelseid Piiblitlugusid ja sama suur hulk venekeelseid.

Oleme tänulikud kõigile, kes on toetanud üritust „Piiblid Ukrainale“. Annetatud on 22 845 €.

Ukraina vajab jätkuvalt kõigi meie abi.

Samas vajavad jätkuvalt toetust Eesti Piibliseltsi mitmed tegevused.

Kutsume kõik Eestimaa kogudusi toetama Piibli uue tõlke valmimist. Samuti vajame toetust, et pühakiri oleks jätkuvalt kättesaadav internetis, äppides ja mujal.

Aidakem kaasa, et jumala sõna oleks iga Eestimaa inimese käeulatuses!

Jumal on meie varjupaik ja tugevus, meie abimees kitsikuses ja kergesti leitav. 3 Sellepärast me ei kardä, kui maa liiguks asemelt ja mäed kõiguksid merede põhjas. Ps 46.1-3

PALVETAGEM

Armastav ja armuline Jumal. Tuleme Su ette tänumees.

Täname Sind

- Pühakirja eest, kust leiame juhatust ja julgustust ning uuendust.
- pooleteistsaja piibliseltsi teenimise eest 240 maal
- täispiibli tõlke eest 719 keeles, mis toob lootust miljarditele inimestele maailmas
- eelmisel aastal valminud 90 uue piiblitõlke eest kasutamiseks 800 miljonile inimesele
- jätkuvate õnnistuste eest meie töös nii headel kui halbadel aegadel.

Palume üheskoos oma vendade ja õdedega meie töös:

- Sinu juhatust, et anda lootust Sinus meie rahvastele
- rahu, värskendust ja hingetõmbeaega ebakindlatel aegadel
- piiblitöö laienemist piibliselste, partnerite ja teiste kaudu, kes väsimatult edendavad piiblitööd
- kes töötavad jätkuvalt, et muuta Piibel kättesaadavaks
- meie vaimuelu ja koosmeele eest
- et avaneksid võimalused, et igaüks saaks Piiblit emakeeles lugeda.

Täname teie palvete eest piibliselste palvapäeval ja edaspidi.

Olgem koos palves aastal 2022,

tänades Jumalat tema ustavuse eest, usaldades tema juhtimist ja väge kõigis olukordades.

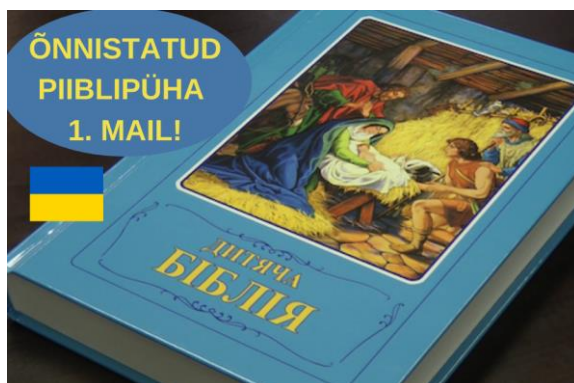
Aamen.

Tiit Salumäe
Eesti Piibliseltsi esimees

Jaan Bärenson
Eesti Piibliseltsi peasekretär

SEB IBAN: EE461010022001090003 SWIFT: EEUHEE2X

Swedbank IBAN: EE232200001180002451 SWIFT: HABAEE2X

HEINO NOOR 100.

22. aprillil korraldasid EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus, Haapsalu linn ja Läänemaa Ühisgümnaasium mälestuskonverentsi Haapsalu linna aukodaniku ja EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse nõukogu auliikme, represseeritu ja hilisema arsti, Heino Noore (24.04.1922-05.02.2018) 100. sünniaastapäeva tähistamiseks. Konverentsi avas Haapsalu linnapea Urmas Sukles. Piiskop Tiit Salumäe kõneles Heino Noore panusest kiriku taas ärkamisel. Kõnedega esinesid Silver Sarapuu, arstiteadlane, anestezioloog-reanimoloog; Tõnu Lehtsaar, suhtlemispsühholoog ja koolitaja; Imbi Paju, kirjanik, dokumentalist; Sirje Semm, ajalehe Eesti Kirik endine peatoimetaja; Tiina Leesik Naiskodukaitsest; Kaitseliitu Lääne maleva pealik Major Andres Välli ja Eesti Piibliseltsi peasekretär Jaan Bärenson, Konverentsi modereeris Heino Noore kõnevõistluse korraldaja õpetaja Kalle Lõuna. Lääne Elu avaldas 28.04.2022 artikli: „Psühholoog Tõnu Lehtsaar uuris Heino Noorega repressioonitraumat.“

Piiskop Tiit Salumäe sõnavõtt: Heino Noore panusest kiriku taasärkamisel.

Auväärt konverentsist osavõtjad. Veebruaris Heino Noore kõnevõistluse kokkuvõtteid tehes tekkis meil mõte Imbi Paju, Kristel Engmani ja Kalle Lõunaga pidada konverents Heino Noore 100. sünniaastapäeva tähistamiseks. Loomulikult oli siis veel ikka tõsisel koroonajal hullumeelne teha konverentsi plaane. Aga kui Vabariigi aastapäeval oli alanud ulatuslik sõda Ukrainas ja selge oli, et minevik on olevik, siis hakkasime juba plaanima ja mõtlema kontseptsiooni üle. Meie mõtte ei olnud teha lihtsalt pidulikku konverentsi vaid küsida, mida on Heino Noor meile andnud. Sellest tekkis ka konverentsi kontseptsioon vaadata Heino Noorele kui ühiskonna ja kiriku ehitajale. Mul on väga hea meel, et meie ees on täna ettekandjad ja Heino Noore koolis aulas on kuulajad. Heinol olid "Tõrjutud mälestused" ja "Kõige taga oli hirm." Ta oli arstiteadlane, suhtlemispsühholoog ja koolitaja, kirikulehe taastajatest, Naiskodukaitse ja Noorkotkaste julgustaja, Eesti Piibliseltsi ja noorte kõnevõistluse mõtte algataja. Rõõm on, et tänast konverentsi juhib õpetaja Kalle Lõuna ja oleme koos Läänemaa Ühisgümnaasiumis. Rõõm on teid kõiki tervitada peapiiskop Urmas Viilma poolt. Heino Noor oli üks kiriku taasrääkija ja täna uues kriisi olukorras me rõõmustame, et Kaitseliit, Naiskodukaitse, Noorkotkad ning Kodutütred on kutsumas eestlasi armastama ja teenima oma maad. Minu viimane kohtumine Heinoga oli 23. novembril 2017 kui jagasin kodus armulauda Heinole ja Jutale. Heino rääkis siis oma lahkumisest ja soovis, et ma tema matusetalituse toimetaksin. Ei ole just tavaline, et inimene nii konkreetselt planeerib oma matust. Viimases interjuus Haapsalu koguduse kuukirjale Johannese Sõnumid jaanuaris 2018 vastas Heino küsimusele, kuidas ta kavatseb tähistada Eesti Vabariigi sajandat sünnipäeva - „Mina leinan vabariigi sajandal aastapäeval oma emakest Salme Noort, kes 24. aprillil 1942 tulistati Sverdlovski sisevanglas kuklalasuga surnuks, heidetuna NKVD kätte kui naiskodukaitselane ja vaps. Temaga koos tapeti sealsamas veel kolm haapsallast: Läänemaa ühisgümnaasiumi direktor Anton Üksti, linnapea Hans Alver ja kohaliku Naiskodukaitse üks juhte Elfriede Greenfeld. Selle traagika all ma suren.“

Jagan Heino elu kaheksaks sammuks:

I - Lapsepõlv ja noorus Haapsalus

II - Kannatused ja rasked Siberi aastad

III . Vabanemine vangistusest ja soov minna eluga edasi

IV - Ülikool ja tööaastad arstina

V - Eesti taasiseseisvumine, uued võimalused ja perspektiivid

VI - KGB arhiivide avamine ja teada saamine ema mõrvapäevast

VII - Oma mõrvatud ema ja kõigi Eesti emade mälestuse austamine

VIII - Tervise halvenemine ja valmistumine lahkumiseks.

Peatud viienda sammu juures. Kui minust sai 1975. aastal Haapsalu noor kirikuõpetaja, siis tutvusin Heino Noorega. Üheks teemaks minu tervis nii algas meie lähem tutvus. Siis tulid järgmised sammud. Haapsalu Jaani kirik väga halvas seisus ja lagi kippus alla kukkuma ja altaritagune sein välja vajuma. Tuli alustada nõukogude ajal lootusetut ettevõtmist – kirik remontida. Kümned ja kümned vabatahtlikud tulid appi ehitama aga üks inimene oli eriline – lugupeetud Tartu arst, kes oli kiriku tellingutel koos nõ tavaliste inimestega. Minu äi, kes ehitust juhtis oli suur laulja ja nii nad laulsid koos Heinoga koraale, mis kostusid kaugele. Lauluga see ärkamine algas ja Heino meenutas, kuidas ta laulis ja tundis, et ehitab midagi uut. Veel läks mitukümmend aastat. Heino võttis järjest uusi ülesandeid arstina, aga Haapsalu oli talle eriline ja armas.

Ime toimus ja Jumal andis meie rahvale tagasi oma riigi ja saime seda hakata ehitama. Heino osa oli nii arstina kui vabadusvõitlejana uut Eestit üles ehitada. Heino meenutab näiteks meie koostööd seoses kirikulehe „Eesti Kirik“ sünniga: „Mina osutusin Eesti Kiriku avanumbri autoriks selle pärast, et kristlik kirjandus ja ajakirjandus olid mulle juba lapsest saadik tuttavad. Pühapäevakoolieas lugesime kõik lastelehekest nimega „Laste Sõber“. Mäletan, et olin vist lugenud ka sõjaeelset ajal ilmunud Eesti Kirikut.“ Sirje Semm kirjutab „Eesti Kirikus“ selle loo. Täna saate seda lehte.

Eesti saigi vabaks ja tuli astuda järgmised sammud. Kaunid lipuhetked ja rõõm viisid küll edasi, aga töid kaasa ka uued kannatused. KGB arhiivid hakkasid avanema ja Heino sai teada, mis tema emaga tegelikult oli toimunud. Heino meenutas: „Mind jälitas tollal otsekui Jakobsoni mahalaskmise kinnisidee. Peilisin välja, et Idel Jakobson elas tol ajal täie tervise juures Tallinnas Lasnamäel. Minu valduses oli püstol Makarov, mis tavaliselt on laetud kümne kuuliga. Seega oleks Jakobsoni teise ilma saatmine olnud täiesti teostatav.“ Mõrva asemel sai Haapsalu toomkiriku ristimiskabel emaltari ema Salme ja kõigi kannatanud Eesti emade mälestuseks. See juhtus nõnda, et Heino sai kompensatsiooniks oma vanemate kinnisvara eest raha. Olime toomkiriku ristimiskabelis ja Heino rääkis, et ta ei saa ju seda raha vastu võtta, see on kurjuse raha. Soovitasin Heinol siiski enne mõelda kui teha otsus. Ristimiskabel oli tühi ja ainult keskel oli ajalooline ristimiskivi. Vaatasin sellele tühjale seinale akende vahel ja küsisin, mis Sa arvad, kas siia ei võiks püstitada altari. Heinole mõte meeldis ja hakkas Emaaltari projekt. Kui hiljem Rootsi kuningas koos kuninganna Silviaga külastas toomkirikut, siis sai Heino Emaaltari juures rääkida kuningannale oma ema loo ja Emaaltari loo. Kuninganna ütles Heinole: „Nüüd ma mõistan, mis teiega on juhtunud.“ Emaaltar jäi Heinole eriliseks kuni elu lõpuni. Arutasime Heinoga emaltari trükise koostamise üle.

Tavaks on öelda, et asendamatuid inimesi ei ole. Ma ei ole sellega nõus. Väidan vastupidi - Asendatavaid inimesi ei ole. On üks ainus Heino Noor!

ANNE LUGEMISELAMUS: VELLO SALO „PÜHITSE MEID TÕEGA“.

Mõtisklused, jutlused, kõned, loengud. 2021. Koostaja Ivar Tröner, 517 lk.

Vello Salo (5. XI 1925 – 21. IV 2019) oli eesti katoliku vaimulik, teoloog, eksegeet, ajaloolane, literaat, tõlkija ja kirjastaja. Tema kodanikunimi oli kuni 1945. aastani Endel Vaher. Võttis kasutusele Vello Salo nime, et oma Eestisse jäänud sugulasi nõukogude repressioonidest säästa.

See telliskivimõõtu kullateraline raamat jõudis minu lugemislauale Tiit Salumäe vahendusel. Ütlen kohe, et see ei ole lihtne lugemine. See võib viia teid peateest ehk raamatust endast kõrvale, paralleelselt kulgevate radadeni, avastama teisi teid. Tekitada huvi katoliku usu, pühakute, Piriita kloostri, Vello Salo eluloo jms vastu. See omakorda aitab paremini mõista tekstide autorit. Ta kuulus oma elutarkuse ja pürgimuste poolest kindlasti Euroopa suurte haritlaste hulka. Ise lugesin

paralleelselt selle teosega raamatut „Siin Vatikani Raadio”: Vello Salo lugu (2015) ja Michael McMahoni raamatut „Pühakud. Kunst, ajalugu, ilmutused“ (2008).

Raamatust leiame Vello Salo kirjutatud esseid, mis kunagi ilmusid kirjastuse Maarjamaa väljaandes, hingehoidlikke jutlusi, erilisi loenguid. Raamatus on avaldatud hulgaliselt tekste, mis seni olid säilinud vaid käsikirjades. Salo tekstide mõistmine nõuab lugejalt aega, süvenemist, palvet, et Püha Vaim juhiks selle tarkuselaeka varasalvedeni. Mind vaimustanud ja kõnetanud tekste oli väga palju.

Alustaksin katkendiga Vello Salo ettekandest Tartu Arstide Liidus 2012: „*Uku Masing teab, et Looja on meid kõiki loojateks loonud, et igaüks meist loob oma maailma, oma universumi. Ning et minu looming võib olla nii võimas, et soojussurma surev linnuteede killavoor jääb luulesõnutsi hurmunult vaatama minu loodud uut, noort kasvavat maailma.*“ Tsiteeritud Uku Masingu luuletus on leitav lk-lt 409. Uku Masingu luule kaudu jõuamegi Vello Salo erudeeritud ja rikkasse mõttemaailma, tema universumi kespunkti, mis on pühendatud Eestile, teoloogiale, kultuurile, ajaloole. Teos jaguneb teemade järgi nelja ossa – mõtisklused, jutlused, kõned ja ettekanded – ning valik loenguid, mis on ära toodud kronoloogilises järjekorras – varasematest hilisemateni.

Tema tekstid on õpetuslikud, Piibli ja mis tahes muu valdkonna mõisteid ja sõnu lahti seletavad, aramea, ladina ja mitmes muus erinevas keeles nagu pusle, mida ta tükkhaaval kokku paneb. Huumoriga võrstsitatud, sõnamängulised, peenest huumorist kuni sarkasmini. Erilist viha teeb talle Vene okupatsioon Eestis, Vene võimu lammutustöö usu ja inimeste kallal. Toon siinkohal paar näidet tema tekstidest.

„*Ah jaa, "paavsti leegionid". Evangelist Matteus pani kirja Jeesuse manitsuse jüngrile, kes mõõga tõmbas – et Isa võinuks enam kui tosin inglileegioni teda kaitsma saata. Ei saanud. Ei saanud ka Võitmatu Punaarmee diviiside vastu. Või siiski?*“

„*Maarjamaale jõudis kristlik jõulupüha muidugi alles XIII sajandil, n-ö lõplikult väljakujunenult, liturgilise aasta kindla koostiosana. Võiks öelda, et nii on neid peetud kuni aastani 1940, mil nõukogulik ateismiimpeerium importis meile Näärivana.*“

„*Elame Eestis üle üleminekuaga. Jõulud olid meil kalendris kadunud terve inimpõlve, siis aga – see oli alles eile – tuli vabadus, millega me pole tänaseks veel kuigivõrd ära harjunud. Jõululaps Jeesus läks nii-öelda Siberis siseeksiili: ei tohi teda nagu nimetada, parem räägime päkapikkudest. Nemad ju ka nii heakesed ja muudkui valmistavad kingitusi. Siinkohal tuleksingi raha juurde tagasi. Ema Teresa ütles: „Ülemaailmse vaesuse põhjuse teeb selgeks üksainus sõna: egoism. Meil ei jätku suuremeelsust jagada teistele seda, mis meil on, ja rikkad muutuvad aina rikkamaks, vaesed üha vaesemaks.”*“

Inimene kirjutab tavaliselt sellest, mis tal hinge peal on. Vello Salo kirjutab hingest, eelkõige armastusest – et ristiusk on armastuse usk. Katoliku usust. Imedest ja pühakutest, reliikviatest. Tema jaoks on kaks käsku: armasta kõigest südamest oma Jumalat ja ligimest nagu iseennast. Ta kirjutab usust Kõige Kõrgema jõusse: et Jumal näeb, mis on inimese südames. Välisest silmakirjalikkusest, vaeste aitamisest, ateismist. Oikumeeniast, sõjast ja vabadusest. Ta on ühiskonnas toimuvate

muutuste suhtes tundlik. Tutvustas Eestit kui Maarjamaad kõikjal maailmas.

Pidasin kodus selle artikli kirjutamise ajal mõttelist usuteemalist ristsõda. Rasked sõnad lendasid nagu pommid minu suunas ja mind puudutasid raamatust loetud järgmised read: „*Mõni on Jumalast ilma sellepärast, et ta pole millestki niisugusest veel kuulnudki, teine selge sihiga ise teistele jumalaks olla, kolmas jälle tahaks kangesti uskuda, aga ei suuda lihtsalt. Üks osa kristlasi peab ateistide suureks ja jõledaks süüks, et nad Jumalasse ei usu. Selle asemel, et küsida, kuidas nad peaksid õige Jumalast kuulda saama ja kelle kaudu Tema armastust kogema. Ütelgem selge sõnaga: see on iga kristlase püha kohus.*“ Kui ateist väidab, et Jumalat ei olegi, siis on tal Vello Salo arvates tuline õigus: ilmselt on tema ettekujutus Jumalast nii vilets, et sellist Jumalat ei saagi olemas olla. Salo sõna võib olla väga terav nagu piitsahoop, aga kindlasti oli see ka mulle vajalik.

Vello Salo kirjutab inimlikust armastusest nii sügavuti ja läbitunnetatult, mida preestrilt ei oskaks oodata. Ta toob näiteks Violetta aaria ooperist „La Traviata“. See on ära toodud raamatus lk-l 434. Vello Salo lisab oma loengu, mis peetud Tartu ülikoolis 31.10.2011 – seegi on hea näide tema huumorist ja ajaga kaasas käimise oskusest. Nüüd, 20 aastat hiljem, on suur osa maailmakirjandusest igal mobiiliomanikul juba n-ö oma vestitaskus. Kes soovib Verdi ooperi „La Traviata“ libretot lugeda, saab seda iga silmapilk teha.

Tegemist on kirjandusliku tekstiga, mille autoriks on itaalia luuletaja Francesco Maria Piave, mida võimendas Giuseppe Verdi muusika. Ta palub tähele panna selle luuletuse – seda ju aaria algselt on – kaht põhilist väidet: et armastus on ühest küljest universumi südametukse, teisest küljest aga ka inimsüdame rist ja rõõm, tema piin ja õndsus. Paremini minu meelest öelda ei saagi. Nende kahe seos on luuletaja sõnutsi suur saladus, müstiline ja üllas.

Salo ütleb: „*Kui Jumal on Armastus, siis peab ta ennast peitma. Peab, sest armastus on vaba otsus: keegi ei saa sundida kedagi armastama. Aga siis eeldab armastus ju vabadust. Kui Jumal tahtis oma loomingule anda võimaluse armastada, pidi ta temale andma ka vabaduse. See tähendab: võimaluse Armastusele vastata millegi muu kui armastusega – võimaluse patustada. Mis juhtuks, kui me näeksime Armastust tema täies ilus? Vastustamatu jõuga oleksime klõpsti tema küljes kinni nagu metallipuru suure magneti küljes. Meil ei oleks mingit valikuvõimalust, mingit vabadust. Sellepärast ilmutabki Jumal ennast – nii Pühakirjas kui ka mujal – just nii palju, et meil on võimalus otsustada kas tema poolt või siis ka – kole mõeldagi – tema vastu.*“

Toon siinkohal eriti just Ukraina sõja taustal ära väga mõtlemapanevad read samast armastuseteemalisest loengust: „*Kui Jumal on armastus, siis on inimene loodud armastajaks – siis oleme me loodud armastajateks kõik, viimane kui üks. Siis ei tohiks me näiteks kirjutada muid kui ainult armastuskirju. Siis ei tohiks me pidada sõdu, vaid peaksime olema valmis surema oma vaenlase eest – selle asemel, et katsuda teda maha tappa.*“ Tema meelest on tegemist ülimalt tähtsa asjaga: kui ma saan teada, kes on Jumal, saan teada ka seda, kes olen mina.

Raamatus on ära toodud raadiointervjuust pealkirja all „Isamaa - armastusest 2008. aastal“. Mind hakkas huvitama Vello Salo kujunemislugu. Sõda ja vabadus on saanud minu jaoks teise tähenduse Ukrainas toimuva näol. See ei ole enam kuskil kaugel või ajaloos. „*Meie läksime 18-aastastena sõtta, sest pidime minema. Kas oli siis nüüd isamaa-armastus, et me läksime Soome, Soome vabaduse ja Eesti au eest võitlema? Noh, mina mõtlesin küll ja paljud teised ka, et me läheme võlga tasuma. Kuna soomlased tulid meile appi iseseisvuse eest võitlema, siis meie lähme ka nende vabadust kaitsma.*“

Salo ütleb, et vabaduse piir on see, et me ei lähe vallutama teisi maid ja ahistama teisi, vaid elame omaette, respekterime kõiki, kes meile külla tulevad. Ja õnnetuseks mõnikord tuleb ka vastu hakata neile, kes tahavad minu isamaad ära võtta.

Viide tema enda kannatustele: „*Arvan, et Eckharti lugemisele pühendatud tunnid on hästi kulutatud aeg, eriti kuna rasked ajad ei jää kellelegi tulemata – ning kui nad kätte jõuavad, on meil loetu omast käest võtta, oleme ette valmistatud. Mõni kaotus on küll nii raske, et alguses ei taha mingist lohutamistest kuuldagi. Siis jah on lohutus vale ja siis võivad pisarad ainuke lohutus olla. Värske haav ei kannata puudutamist, vaid vajab kõigepealt natuke aega ja rahu; kinnikasvamine-kosumine seevastu kestab kaua, siis saavad lohutajad aidata.*“

Eespool viidatud loeng armastusest, mille alapealkirjaks „Teoloogid Jumalast“, on üks näide tema õpetuslikest sõnaseletustest ja huumorist: „*Lubage lahkelt: me kõik oleme teoloogid – teie ka, kallid*

kuulajad! Kreeka sõna theos tähendab Jumalat, sõna logia juttu, theologia järelikult juttu Jumalast. Niipea kui teeme juttu Jumalast, oleme seega teoloogid. Iseasi, kui head või halvad. Ärgem kadestame elukutselisi teolooge: see on tõesti raske elukutse. Nad püüavad ju sõnaseletamatut sõnadesse panna – jah, just seda: sõnulseletamatut sõnadesse panna. Apostel Paulust on nimetatud Piibli parimaks teoloogiks.“

Veel näiteid Vello Salo naljaga alustatud tekstidest, mis lähevad üle õpetuslikeks. Tema kirjutatud on nauditav lugeda sellises muhedas stiilis: „See, et Isa meie palvet kuulda võtaks, oleneb ühest tingimusest: et me oleksime koos Jeesuse nimel. Kui me ainult teatava kombe täitmiseks kokku tuleksime või ainult selleks, et uut kostüümi-ülrikonda demonstreerida, poleks sugugi kindel, et Jeesus meie keskele tuleb – ka siis mitte, kui kõik koosolijad kristlased oleksid. Paganatel, kes paljast uudishimust Kristuse õpetust kuulama tulevad, oleks kindlasti rohkem Tema juuresolekut loota.“

„„Mine põrgu!“ on meile, eestlastele, üsna tuntud „vaga soovike“. Pahatihti olen kuulnud ka väidet: „See mees on ju püsti kurat!“ ja „Minu elu on hullem kui põrgu“. Nii et meil pole ilmselt puudust isehakanud kuraditest, üsna edukatest pealegi. Mispärast eesti kurat on püsti, mitte risti või rästi, oleks ka huvitav teada, kuid ei aitaks meid kus/kes-küsimuses kaugemale.“

Selline oli minu lugemiselamus. Kirjutatu on vaid piisake meres. Loodan, et suutsin kelleski huvi äratada selle tunde- ja mõttetarga raamatu vastu.

Anne Vooremaa

SUURE REEDE RISTITEE AD 2022.

Suurel Reedel, Jeesuse ristilöömise mälestuspäeval, toimus lossihoovis ristikäik, mille viisid läbi õpetaja Kristo Hüdsi ja piiskop Tiit Salumäe. Tekste luges ka koguduse jutlustaja Kalle Jätsa.

Lugesin enne peapiiskop Urmas Viilma raamatut „Via Crucis“. Väga sügav ja mõtetihe raamat. Oma mõtiskluses kasutasin mõtteid sellest raamatust.

Rahvahulk, kes ristiteele kogunes, ei olnud eriti suur, kindlasti väiksem kui Jeesuse ristilöömise päeval. Kuid nagu siis, oli ka nüüd mõõdujaid, kes uudishimulikult vaatasid, mõned ka ükskõikselts, oli lapsi, kes läheduses mängisid ning uudistasid ristikandjat ja omapäraselt rietatud inimesi.

Nii oli see siis ja nii oli ka nüüd.

14 peatust, mõtisklust ja palvet.

1. peatus – Jeesus mõistetakse surma.

Minu pattude eest, sinu pattude eest, meie kõigi pattude eest.

2. peatus – Jeesus tõstab risti oma õlgadele.

Pärast peksmist, väsinuna, pidi Ta risti võtma ja minema, teades, mis ootab ees.

3. peatus – Jeesus kukub.

Kas mina olen valmis aitama abivajajaid ja neid, kes on kukkunud?

4. peatus – Jeesus kohtab oma ema.

Valu hinges, järgib ristiteel Jeesust Tema ema Maarja. Jeesus annab ema oma armastatud jüngri hoolde: „Vaata, see on su ema!“

Meie lapsed, on nad siis väiksed või suured, on alati meie palvetes: „Armas Issand Kristus, hoia ja kaitse meie lapsi!“

5. peatus – Siimon Küreenest sunnitakse risti kandma.

Kas mina kannan oma risti ja aitan nõrkejatel kanda nende ristikoormat? Olen ma Jumala saadik, valmis kandma lisaks oma ristile ka ligimese oma?

6. peatus – Veronika kuivatab rätikuga Jeesuse nägu.

Kas olen parastaja ja pilkaja, minnes kaasa inimmassiga või on mul julgust olla teistsugune, toimida oma südame ajal, näha neid, kes on elu hammasrataste vahel, naeratada neile, olla hooliv ja kaastundlik, aidata sellega, mis on võimalik?

Veronika ei kartnud sõdureid ega rahvahulka, ta võttis oma rätiku ja pühkis Jeesuse palgelt higi. Ta tegi seda, mida suutis.

7. peatus – Jeesus kukub teist korda.

Inimlikul suutlikkusel on piir ja vahel lihtsalt enam ei jaks. Kas mul on siis usku panna oma lootus Jumala peale, kas aitan ka teisi, kes on silmili maas?

8. peatus – Jeesus lohutab nutvaid naisi.

Kas mina näen ainult oma raskusi ja muret või märkan pisaraid enda ümber. On mul armastust teistele jagamiseks?

9. peatus – Jeesus kukub kolmandat korda.

Ta võttis enda peale meie haigused, kandis meie valusid, muret ja pettumusi. Kui raske on juba ainult oma valu kanda – mida tundis Jeesus, kui Tema peal olid kõik meie üleastumised, valud, haigused?

10. peatus – Jeesuselt kistakse riided seljast.

Kas mina kasutan võimalust kellelegi alandavalt kohta kätte näidata, kas kasutan oma võimu ja üleolekut nende peal, kes on eksinud?

„Anna meile andeks meie võlad, nagu meiegi andeks anname oma võlglastele.“

11. peatus – Jeesus lüüakse risti.

Anna meile andeks meie isekus, rumalus, uhkus. Anna meile andeks!

Sina, Jumal, andsis inimesele vabaduse otsustada ja mida me tegime – lõime risti Sinu ainusündinud Poja.

12. peatus – Jeesus sureb ristil.

„Ja Jeesus hüüdis valju häälega: „Isa, sinu kätte ma annan oma vaimu!““ (Luuka 23:46)

Võit! Jeesus võitis surma! Tema ristisurma kaudu on meile antud igavese elu võimalus. Me ei saa taevasse inimõistuse või kätega valmistatud teed pidi, tee taevasse läheb läbi haua.

13. peatus – Jeesuse ihu võetakse ristilt.

Rist on tühi, Jeesuse ihu asetatakse hauda, mille andis Joosep Arimaatiast.

Nagu Kolgatal, nii on ristid ka kalmistutel. See on lootustandev pilt, mitte hirmus pilt. Tühi rist kõneleb võidust surma üle, ühel päeval võime vastu võtta igavese elu Jumala kuningriigis.

14. peatus – Jeesuse ihu asetatakse hauda.

Jeesuse ihu asetatakse kaljuhauda. Jeesus käis läbi surmavallast, Kristuses surnuid uus surm enam ei ähvarda.

Arukad valmistavad ennast igavikuks ette. Igavik võib tähendada igavest õndsust, kuid ka igavesti kestvat kannatust. Meile on antud võimalus igavesele elule Jeesuse Kristuse surmas.

Läbi tuulise Suure Reede ristirännakul kõndides oli meil siiski kindel teadmine: Ülestõusmise päeva hommik koidab! Jeesus elab!

Jeesus on üles tõusnud! Tõesti, Ta ON üles tõusnud.

Sirje Jätsa

KÕIKJALT KOSTAB SU KÕNE.

„Ainult teiste heaks elatud elu on väärt elamist.“ Albert Einstein.
„Inimese Poeg ei ole tulnud, et lasta ennast teenida,
vaid et ise teenida ja anda oma elu lunaks paljude eest!“ Mk 10:45.

Albert Einstein (1879-1955) oli juudi päritolu saksa füüsik. Paljud peavad teda 20. sajandi suurimaks teadlaseks, tema saavutuste tõttu nimetatakse Einsteini vahel kogu kaasaegse füüsika isaks. Kindlasti oli ta 20. sajandi kõige mõjukam füüsik. Einstein avastas massi ja energia vahelise seose $E = mc^2$, mida on nimetatud maailma kõige kuulsamaks võrrandiks. Aastal 1921 sai ta Nobeli füüsikaauhinna teenete eest teoreetilise füüsika alal. Einstein sai maailmakuulsaks pärast üldrelatiivsusteooria sõnastamist 1915. Hiljem ületas tema kuulsus kõikide teiste teadlaste oma ja popkultuuris on nimi „Einstein“ hakanud tähendama erakordset intellekti ja geniaalsust.

Einstein sündis Württembergi kuningriigis, tema isa Hermann oli elektriinsener ja ettevõtja, kes tootis alalisvooluseadmeid. Einsteinil oli 2,5 aastat noorem õde Maria; Albert ja Maria olid teineteisele väga lähedased kogu elu jooksul. Kuigi Einsteini mõlemad vanemad olid juudid, polnud perekond usklik. 5-aastaselt hakkas Albert käima katoliiklikus algkoolis, hiljem kohalikus gümnaasiumis. Koolis oli ta üldiselt hea õpilane, kuid sattus konflikti kooli juhtkonnaga, kuna talle ei meeldinud koolis kasutatav õppemeetod, mis seisnes peamiselt faktide pähe tuupimises. Hiljem kirjutas ta, et selline meetod hävitas kogu õpihimu ja loominguilise. Astudes 16-aastaselt Zürichi polütehnikumi, kukkus ta eksamil läbi ning pidi Aarau kantonikoolis 1 aasta jooksul oma teadmisi täiendama, kuni tal õnnestus 17-aastaselt asuda õppima polütehnikumi matemaatika ja füüsika erialale.

Einstein oli 2 korda abielus: esmalt oma serblannast polütehnikumi õpingukaaslase Mileva Maric'iga, kellega neil oli 3 last, ning hiljem oma nõo Elsa Löwenthaliga. Einstein suri 76-aastaselt kõhuaordi aneurüsmi rebendi tagajärjel, operatsioonist olevat ta keeldunud. Lahkamisel eemaldas patoloog Thomas S. Harvey Einsteini aju ilma tema perekonna loata ning jättis enda juurde hoiule lootuses, et tuleviku neuroteadlased avastavad Einsteini intelligentsuse saladuse.

Einstein pooldas sotsialismi ning oli kriitiline kapitalismi suhtes; ta austas ja hindas Leninit kui sotsiaalse õigluse elluvijat, kuigi ei kiitnud heaks tema meetodeid. Einsteinile avaldas sügavat muljet Mahatma Gandhi, kellega ta oli pikki aastaid kirjavahetuses; ta nimetas Gandhit „eeskujuks tulevastele põlvkondadele“. Mõlemal suurmel ei õnnestunudki kunagi kohtuda, nagu nad olid lootnud.

Einstein distantseerus ateismist ning pidas end agnostikuks, pooldades arusaama, et Jumala olemasolu kohta pole meil tõsikindlaid teadmisi. Ta ei uskunud isikulisse Jumalasse, kes tegeleb inimeste saatuste ja tegudega, pidades sellist usku naiivseks. Kui küsiti, kas ta usub surmajärgsesse ellu, vastas ta: „Ei. Ja mulle piisab ühest elust.“ Einsteini kohta räägitakse lugu, mis võib olla ka legend, et teda intervjueriv ajakirjanik küsinud, milline on kõige tähtsam küsimus, mille Einstein ise endale esitaks. Einsteini vastus: „Kõige tähtsam küsimus, mille ma endale esitaksin, on järgmine: „Kas Universum on meie vastu sõbralik?“ Vastusest sellele küsimusele sõltub, kas ehitada müüre või sildu.“

PIIBEL KÖÖGIS.

23. aprillil toimus pastoraadis selle hooaja eelviimane „Piibel köögis“ ja tähistati Tiit Salumäe 7. piiskopiordinatsiooni aastapäeva. Osaleda sai ka veebi vahendusel, seda võimalust kasutas mitu inimest. Kohapeal osalejate hulgas olid ka mõned kevadise leerikursuse õpilased ning mõned lapsed. Piiblitunni viis läbi Tallinna Mustamäe koguduse abiõpetaja professor Jaan Lahe. End tutvustades rääkis ta, et tema lemmiklinnaks Eestis on Haapsalu.

Piiblitunni teemaks oli tähendamissõna Luuka evangeeliumi järgi rikkast mehest, kelle põld oli väga palju vilja kandnud (eellugu Lk 12:13-15 ja tähendamissõna Lk 12:16-21).

Paljud kristlased on väga skeptilised rikkuse suhtes ja vaesus on nende meelest voorus. Nii on see olnud läbi aegade kristluse tekkimisest saadik ning ka tänapäeval. Õnnsad on vaesed, kristlik ideaal

on vaesus, rikkuses on kiusatus ja suur hädaoht. Minagi olen tänanud Jumalat, et ma pole elus kunagi rikas olnud. Jeesus ütleb 15. salmis: „... hoiduge igasuguse ahnuse eest!“ Ahnus on soov tahta seda, mida ei ole, ja võimalikult palju. Kui vaatad meie ümber toimuvat, siis mitmesugused petuskeemid ongi üles ehitatud ahnusele.

Rikkus ei ole iseenesest patt, aga kuidas sellega ümber käid, see on suur küsimus. Kõik, mis sul on – kõik see on Jumala kingitus sulle. Arvesta kogu oma elu Jumalaga, ole rikas Jumalas: Jumal on kõikjal tegev. Hing on saanud Tema käest ja see võetakse ka tagasi. Ps 90:3: „Tulge tagasi, inimlapsed!“ ja Ps 90:13: „Õpeta meid meie päevi arvestama, et me saaksime targa südame!“ Jumalal on meelevald meie ellu sekkuda nii, nagu Tema õigeks peab.

Nagu alati, valmistasime ühiselt ka toitu: tegime läätsesuppi, odrakakkusid ja pähklipalle. Üheskoos oli hea toimetada, vestelda ja osaduses olla. Soovin väga, et ka edaspidi toimuksid „Piibel köögis“ kokkusaamised. Suur tänu kõigile organiseerijatele ja pererahvale meid vastu võtmast. Olge kõik väga hoitud ja õnnistatud, uute rõõmsate kohtumisteni.

Aime Animägi

Retseptid.

Odra-läätsesupp (8-le):

3 spl oliiviõli; 2,5 dl hakitud sibulat; 1 küüslauguküüs; 1,5 dl porgandikuubikuid; 1,5 dl juurselleri kuubikuid; 2,5 dl läätsesid; 1,5 dl odrakruupe; 1 l juurviljapuljongit; 1 tl köömneid; 1 tl soola; pisut musta pipart; 1 loorberileht.

Haki sibul, purusta küüslauk. Kuumuta porgand ja seller oliiviõlis pehmenemiseni. Lisa ülejäänud ained ja lase kaane all haududa u 45 minutit, kuni odrakruubid ja läätsed on pehmed. Võta loorberileht välja, lisa maitse järgi soola ja pipart.

Odrapätsikesed:

4 dl odrajahu; 1 ¼ dl nisujahu; 2 ½ dl piima; 1 muna; ½ dl vedelat mett; veidi soola.

Sega omavahel jahud ja sool. Lisa piim, muna ja mesi. Sega tainas ühtlaseks ja tõsta küpsetuspaberiga kaetud ahjuplaadile supilusika abil väiksed kuhjad. Küpseta 220-kraadises ahjus 10-15 minutit.

Pähklipallid:

2,5 dl värskeid datleid või viigimarju; 1-1,5 dl vett; 1 tl kaneeli; ¼ tl jahvatatud kardemoni; 1 ¼ dl purustatud kreeka pähkleid; 2 dl purustatud mandleid.

Sega datlid ja vesi blenderis, lisa maitseained, pähklid ja pool mandlikogusest. Sega põhjalikult läbi, veereta pallikesed ja rulli neid järelejäänud mandlijahus.

Allikas: Raamatun ajan keittokirja, Pirkko Jurvelin, Art House 2009.

Retseptid tõlkis Maria Strauss

PIIBLIVIKTORIIN.

1. Juba Vana Testamendi alguses, loomisloo 2. salmis nimetatakse Jumalast eraldi Tema Vaimu. Jumala Vaim osales loomistöös. Mida öeldakse Vaimu tegevuse kohta loomisloos?
2. Vanas Testamendis kasutatakse väljendit „Püha Vaim“ ainult 3 korral. Esimesena on seda kasutanud kuningas Taavet oma tuntud patukahetsuspsalmis. Pärast väga raske patu tegemist Taavet kahetseb ja palub Jumalat: „Ära võta minult ära oma Püha Vaimu!“ Selle psalmi sõnu kasutades on soovitatud palvetada kõigil patutunnistajatel ja -kahetsejatel. Millist järjekorranumbrit psalmide raamatus kannab see tuntud psalm?
3. Uues Testamendis on ainult 1 korral nimetatud koos ja üksteisega kokku kuuluvana Isa, Poega ja Püha Vaimu: Jeesus käsib oma jüngeritel ristida uskujaid Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse. Kas Jeesus andis selle käsu enne või pärast oma surma ja ülestõusmist?
4. Apostlite tegude raamatus räägitakse mehest, kes tegeles enne usklikuks saamist nõidumisega. Pärast ristimist nägi ta imetegusid, mida apostlid saatsid korda käte peale panemise läbi. Ta pakkus apostlitele raha, et nad annaksid temalegi meelevalla inimestele käsi peale pannes edasi anda Püha Vaimu. Mis oli selle mehe nimi?
5. Kui Jeesus oli lasknud end Ristija Johannesel ristida, aeti Ta kohe kõrbe, kus Jeesus oli 40 päeva kuradi kiusata. Kes oli see ajaja?

Vastused

1. Jumala Vaim hõljus vete kohal (1Ms 1:2).
2. Psalm 51.
3. Pärast (Mt 28).
4. Siimon (Ap 8:4-25).
5. Püha Vaim (Mt 4:1; Mk 1:12; Lk 4:1).

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed. (Rm 8:16)

Sotsiaalmeedias võib sageli kohata erinevate kasside-koerte varjupaikade reklaame, kus palutakse annetada mõne haige loomakese raviks või kirjeldatakse mõne looma iseloomu ja kombeid ning teatatakse, et ta otsib uut peremeest või perenaist. Meelde on jäänud reklaamtekst, kus ühe kassi uue kodu leidmise soovi kirjeldatakse selle kassi enda vaatepunktist. Fotol olev kiisu räägib, kui vahva ja tore tegelane ta on, mida kõike ta teha oskab ja suudab ning mida kõike ta uult peremehelt või perenaiselt ootab. Tekst lõpeb kassi palvega: „Võta mind endale!“

See kiisu ilmselt ise ei mõistagi, kui sügava sõnumi ta (või selle teksti koostaja kiisu käsul) oma palvega meile edastas. Tundub, et igas vähegi tunnetusvõimelises elusolendis elavat igatsust Jumala järele ei saakski paremini väljendada kui nende sõnadega: „Võta mind endale!“ Me kõik vajame kindlustunnet teadmises, et me oleme kellegi omad, kellegi, kes meist hoolib ja meie eest hoolitseb. Et me kuulume kellelegi, kes suhtub meisse hästi ja näebki meid selliste toredate ja vahvate tegelastena, nagu see kass ennast kirjeldas. Me leiame selle „kellegi“ esmalt oma vanemates ja vanavanemates, onudes-tädides, seejärel õpetajates, treenerites, kasvatajates, koguduse karjastes – kõigis, kelle ülesandeks on mingil viisil meie eest hoolt kanda. Kõik need meie eest hoolitsejad on andnud oma panuse, et teha meile Jumala leidmine kergemaks – isegi juhul, kui nad pole meist tegelikult hoolinud. Nii hea kui kuri viib meid Jumalale lähemale ja just selles väljendub Tema tõeline hoolimine.

Paljud näiliselt uskmatud inimesed põlastavad kristlasi: Nad on nõrgad ja abitud inimesed, kes ei suuda siin elus iseseisvalt toime tulla, vaid tahavad kellestki sõltuda, ootavad, et keegi neid aina õpetaks, juhataks, neile kõike annaks ja nende elu juhiks. Mina ei pea mingit Jumalat uskuma, ma ei vaja seda, sest mina usun iseendasse! Ja ma olen kõik ise saavutanud, ise end üles töötanud, vaesusest jõukusse jõudnud, oma lapsed üles kasvatanud, neile hea hariduse andnud. Ja mul on veel ja veel saavutusi, mille üle võin õigusega uhkust tunda. Kõik olen teinud ise. Ilma Jumalata!

Kas selline inimene igatseb Jumala järele? Rohkem, kui võiks arvata ja rohkem, kui võiks temast uskuda. Ta isegi palvetab Jumala poole, ise endale sellest aru andmata. Me kõik oleme vahel palunud mõnd sõpra või tuttavat, et ta „hoiaks meile põialt“ selleks, et meie keeruline või raske või riskantne ettevõtmine õnnestuks. Mis see „pöidla hoidmine“ muud on, kui teadliku, Jumalale suunatud palve eelkäija. „Pöidla hoidmises“ väljendub usk või vähemasti lootus ja igatsus, et kuskil on Keegi, kes on hea ning piisavalt võimas ja tark, et aidata inimese headel kavatsustel ja ettevõtmistel realiseeruda. Ilmselt oleme kõik kuulnud ka seda ülimalt kõnekalt lauset: „Alla kukkuvast lennukist ei ole ateistide.“ Meie kõigi, ka kõige veendunumate Jumala eitajate südames elab palve: „Võta mind endale!“

Meie, kes me oleme selle palve sõnadesse pannud ja Temale suunanud, oleme Jumalalt vastu võtnud kõige hinnalisema kingituse: usu Temasse, mis peaks aja jooksul juhtima meid tõelise ja siira armastuseni Jumala ja kõigi kaasinimeste vastu. Siiski on väga raske vabaneda sellest sügavasti sisse juurdunud hoiakust: Ma ei vaja viimseni kõigis asjus Tema abi, ma olen ise tark (tugev, võimas, rikas, julge, tubli... jne), ma ei pea kõiges Jumalast sõltuma, tahan olla mina ise! Loomulikult viib see meid Temast eemale ja meie usk nõrgeneb, kuni lõpuks võime sattuda kahtlustesse: kas see minu kunagine usk ja usaldus oligi üldse tõeline või ainult illusioon, kas ma olen üldse kunagi olnud Tema oma? Äkki oli see kõik enesepettus?

Ka seda on Jumal ette näinud ning andnud meile julgustussõna: „Jumala Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed.“ Iga kord, kui siiralt ja südame põhjast hüüame Jumala poole selle kodutu kassi palve: „Võta mind endale!“, annab Tema Vaim meile märku, et me oleme Tema omad ja mitte keegi ei suuda meid kiskuda Tema käest – ainult meie ise võime teha otsuse Temast lahkuda. Esimesel nelipühapäeval välja valatud Püha Vaim on vastuseks kogu inimkonna sõnatule igatsusele. Jeesus kinnitas, et Isa annab Püha Vaimu kõigile, kes Teda paluvad. Oleme siis julged paluma: endale ja teistele.

**Hea Jumal, meie armas taevane Isa!
Me täname, et Sa oled võtnud meid endale!
Me täname Sind kalli Püha Vaimu eest,
kelle Sa oled meile andnud
julgustuseks, lohutuseks, tõe teele juhtijaks,
Sinu armastuse Vaimu eest.
Me palume: ära lase mitte ühegi inimese südames
kustuda igatsusel Sinu järele,
kuni me kõik oleme Sind leidnud.
Halasta meie peale, kuna oleme
nõrgad, viletsad, jonnakad, rumalad ja pimedad –
aita meil Sind leida ja Sinusse jääda.**

Karin Teder

KA NII VÕIB JUHTUDA.

Vaidluses usu teemadel eitab üks inimene täielikult üleloomuliku olemasolu.

„Te ei usu siis üldse mitte midagi?“ küsib temalt vaimulik.

„Ma usun vaid seda, mida saan oma mõistusega taibata.“

Vaimulik õlgu kehitades: „Lõpuks teeb see ju sama välja.“

SÜNNIPÄEVAD MAIS.

1. mai	Mai-Ellen Koop	80
	Rutt-Regina Kelviste	70
	Saima Lillep	65
	Ants Murd	
	Maie Soon	
	Mai Liivamäe	
	Janar Testmann	
2. mai	Aase Saareväli	60
	Mai-Ly Holm	
3. mai	Lili Klementi	
4. mai	Tõnis Teller	
5. mai	Aet Peterson	
	Kaili Saarkopli-Kõre	35
6. mai	Tõnis Vare	
	Jane Möll	
7. mai	Heli Murik	73
	Kaido Erik	
9. mai	Maie Juur	76
10. mai	Janelin Reimets	30
11. mai	Aidi Vallik	
13. mai	Jako Tomingas	5
17. mai	Hardi Lämmergas	
	Maxwell Konstantin Weyandt	
	Lisandra Leit	
19. mai	Valeri Valikov	70
	Maximus Parbus	
20. mai	Liis Notton	
22. mai	Aime Animägi	78
23. mai	Janek Herzmann	
	Kaire Marttila	
24. mai	Viljar Vunk	
25. mai	Sonja Karydi	
26. mai	Peeter Paenurm	55
	Andres Aviste	50
	Katrin Kaasik	
28. mai	Milvi Pärn	72
	Triin Leit	
	Janek Ratas	
	Thomas Sägi	
	Helery Pokk	
29. mai	Sirje Ehala	
	Keiu Barndök	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

APRILLI VIIMANE PÄEV OLI TALGUPÄEV.

Täna toimus Jaani kiriku juures kevadine talgupäev. Kaasa löid väiksed ja suured. Tööd jätkus nii neile, kes soovisid seista kahe jalaga maa peal, kui neile, kes tahtsid turnida kõrgustes. Kiriku ja Jaanisaali aknad löödi särava ja tornipööning sai prahist puhtaks. Suurtele akendele ligipääsemine oli kohati üsna kaelamurdev. Talgulised olid vaprad ja vastupidavad. Suur aitäh kõigile!

MEENUTUSI APRILLI KUUST.

11. aprillil 2022 president Alar Karisele Piibli andmine.

Paasaküünla süütamine 16. aprillil 2022

Pühapäeval, 24. aprillil mälestasime dr Heino Noort tema 100. sünniaastapäeval ja tähistasime Naiskodukaitse päeva. Jutlustas õpetaja Jaan Lahe. Mälestuskõne pidas Tiina Leesik Naiskodukaitsest.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud kolmapäeval ja reedel kell 10-13.

Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse kokku leppida telefon 5280635.

Telefon 473 7166.
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto IBAN EE811010602003965006 EELK HAAPSALU PÜHA JOH.KOGUDUS
Arvelduskonto (SEB);
IBAN EE442200001120274032 EESTI EVANGEELSE LUTERLIKU
KIRIKU HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.,(SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-posti aadress lisatakse kirjasajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Diakoonia annetusmüük on avatud K ja R kl 10 - 13.

Eesti kiriku elust saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud teelistele ettetellimisel.

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10 – 12.30 ja muul ajal piiskopilinnuse muuseumi kaudu.

Avatud K-L kell 11-17, P 13-17.

Teelistele on kirik avatud ettetellimisel haapsalu@eelk.ee

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe	E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.
Kristo Hüdsi	E-post: kristo.hudsi@eelk.ee 56952758
Kristel Engman	E-post: engmankristel@gmail.com
Lydia Kalda	E-post: lydia.kalda@hotmail.com .
Lia Salumäe	E-post: salumae.lia@gmail.com 53039 835.
Lehte Ilves	E-post: lehte.ilves@gmail.com
Karin Teder	E-post: karin.teder@mail.ee
Maria Strauss	E-post: mariastrauss@gmx.de
Tiia Laar	E-post: tiia.laar@gmail.com
Teno Ilves	E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

